

KONINKLIJKE HOFBOUWMAATSCHAPPIJ

SINT-FIACRE

WEST-VLAAMSE BEROEPSVERENIGING
VOOR SIERTEELT EN GROENVOORZIENING

ACADEMISCHE ZITTING

TUIN- EN LANDSCHAPSARCHITECTUUR EN TUINAANLEG IN VLAANDEREN: EEN POSITIEF VERHAAL

15.06.2019

Sint-Fiacre of 130 jaar expertisecentrum voor siertelers en tuinaanemers Vandromme Dirk, secretaris K.H.Sint-Fiacre

Geachte genodigden,
Geachte leden, collega's en sympathisanten,

Goeie namiddag.

[Inleiding-probleemstelling]

Na de presentaties van Sylvie Van Damme en Christ Vermander wens ik, samen met jullie, in te gaan op de taakstelling en toekomst van onze feestvierende vereniging. De Koninklijke Hofbouwmaatschappij Sint-Fiacre was steeds een expertisecentrum voor professionele West-Vlaamse siertelers én tuinaanemers. We kunnen ons de vraag stellen: wat is de taak of missie van een dergelijke beroepsvereniging op vandaag? Is een dergelijke groepering nog zinvol?

Uw enthousiaste aanwezigheid hier vandaag is reeds een groot deel van het antwoord op mijn vragen.

Onze maatschappij maakt regelmatig gebruik van feestmomenten zoals vandaag om te evalueren, te analyseren. In 1989, bij de viering van ons eeuwfeest, publiceerde onze vereniging een eerste analyse van de sierteelt en groenvoorziening in het boek 'Groen in West-Vlaanderen'. In 2009, stelde onze vakvereniging een nieuwe sectoranalyse te boek, samen met tuinbouwconsulent Marnix Pattou, met als titel 'Van hofbouwkundige tot groenmanager'. Telkens werd de focus gelegd op West-Vlaanderen, ons werkingsgebied. In 2014 werden de sierteelt en de tuinaanleg opnieuw geëvalueerd naar aanleiding van onze 125ste verjaardag, samen met groenauteur Ivo Pauwels en Mia Demeulemeester, directeur van het West-Vlaams onderzoekcentrum INAGRO. Het is belangrijk om af en toe even stil te staan om te bezinnen. Geachte collega', zijn we nog goed bezig?!

[Verenigingsleven stimuleren: onze missie]

Onze voorzitter Karl Vancauwenberghe heeft het in zijn inleiding reeds vermeld: namelijk, onze vereniging kent een succesvol verleden met veel toonaangevende initiatieven.

Onze maatschappij werd inderdaad opgericht in 1889 te Kortrijk met Sint-Fiacre als patroonheilige, zoals dit toen de mode was. Sint-Fiacre was steeds een bloeiende organisatie met veel leden en bleef al die jaren onophoudelijk bestaan. Soms hadden we het lastig, zoals in de oorlogsjaren, maar ook heden is het verenigingsleven niet evident.

Generaties West-Vlaamse telers, zoals bloemisten-boomkwekers, en tuinaanleggers-tuinarchitecten hebben gedurende 130 jaar hun kennis gebundeld en doorgegeven via hún vereniging Sint-Fiacre. 130 jaar doen wij dus al aan networking, hoewel dit woord in 1889 nog niet bestond.

De start van onze maatschappij past volledig in het historische en sociaaleconomische klimaat van het einde van de 19de eeuw. Toen gingen meer en meer vakgenoten zich verenigen en ontstonden er beroepsgilden en vakbonden die de belangen van hun leden verdedigden. Ook Boerenbond werd in die periode opgestart. De drang om samen de problemen te analyseren en op te lossen was zeer ruim verspreid in de samenleving en betekende een nieuw recht op collectieve aanpak van de kansen en knelpunten binnen ieder beroep. Het was overduidelijk ook een vorm van emancipatie van de siertelers en de hoveniers. Een belangrijk moment dus.

Onze maatschappij opereerde eerst onder de veelzeggende naam van '*De Verenigde hoveniers*'. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde de naam van de maatschappij en sprak men van de '*Hofbouwmaatschappij Sint-Fiacre*'. Thans spreken we van de '*West-Vlaamse beroepsvereniging voor sierteelt en groenvoorziening*'. Daarmee zijn we inderdaad de oudste nog actieve vakvereniging van siertelers én groenvoorzieners in Vlaanderen.

[130 jaar dynamisch]

Beste vrienden, het is niet de bedoeling om de gehele geschiedenis van onze maatschappij hier vandaag opnieuw uit de doeken te doen. Daarvoor verwijzen we naar onze vroegere publicaties. We willen wel vandaag evalueren, samen met jullie.

De laatste decennia is veel veranderd in het Vlaamse tuinbouwlandschap. Met de jaren ontstonden er ook overkoepelende vakorganisaties.

Ik stel echter vast dat jonge afgestudeerden in de tuinbouwbranche, zeker ook tuinarchitecten, onvoldoende kennis hebben hoe de Vlaamse vakverenigingen op vlak van sierteelt en groenvoorziening thans georganiseerd zijn. Deze kennis is nochtans belangrijk voor hun verdere beroeps carrière.

Onze vereniging kan getuigen dat de sector positief evolueerde gedurende 130 jaar. Dit verliep met ups en downs, van een onderdanige hofbouwcultuur naar een professionalisme van groenmanagement en innovatie. Heden bundelt Sint-

Fiacre nog steeds siertelers én tuinaannemers. Deze tuinaannemers vormen de grootste vakgroep. Een kruisbestuiving tussen kwekers, tuinaanleggers en tuinarchitecten, groenambtenaren en toeleveringsbedrijven is heden nog steeds een noodzakelijke combinatie die leidt tot een bredere kennis en inzicht.

Bepaalde West-Vlaamse vakorganisaties overleefden niet bij gebrek aan leden, financiële middelen of door onderlinge concurrentie tussen de maatschappijen. Andere verenigingen fuseerden. Momenteel hopen we dat de tsunami van de economische crisis voorbij ebt. Door deze neerwaartse groei van de laatste jaren werden zeker ook de tuinbouwbedrijven en leden van Sint-Fiacre, en meteen ook de vakverenigingen, getroffen. Dit is duidelijk. Het aantal Vlaamse kwekers daalde, terwijl de dienstensector van de groenaanleg en het groenonderhoud gelukkig opveerde. West-Vlaanderen blijft nog steeds één van de sterkste Belgische provincies op het vlak van land- en tuinbouw én op het vlak van de professionele tuinaanleg en -onderhoud. Daarnaast is onze provincie nog steeds een belangrijk productiecentrum voor sierteeltproducten.

[Kerntaken van een beroepsvereniging in de 21ste eeuw]

Maar wat zijn nu die kerntaken van onze maatschappij anno 21ste eeuw? In het algemeen verwacht men van een beroepsvereniging een deskundige, kwalitatieve en toekomstgerichte aanpak.

Laten we samen even de belangrijkste doelstellingen van Sint-Fiacre overlopen. Ik selecteerde een 3 tal belangrijke kerntaken: namelijk

- 1. Belangenverdediging: het aanpakken van kansen en knelpunten
- 2. Vormingsaanbod: het bevorderen van vakkennis
- 3. Samenwerking: het stimuleren van communicatie en vakoverleg

1. Belangenverdediging

Het verdedigen van de belangen van de leden is een evidente taak van een beroepsvereniging. Dienstbetoon gaat niet enkel om knelpunten maar ook om het benutten van opportuniteiten.

We zijn echter allen gebonden aan Vlaamse, Belgische en zelfs Europese regels, wetten en normen. Wanneer we die wensen aan te passen, is samenwerking hier noodzakelijk. In 1964 sloot Sint-Fiacre via het toenmalig Verbond van Bloemisten aan bij de Belgische Boerenbond. Zo stond onze maatschappij in 1972 als medestichter aan de wieg bij de opstart van de koepelorganisatie AVBS of het Algemeen Verbond voor Belgische siertelers en groenvoorzieners. Mede onder impuls van onze maatschappij werd in 1994, nu exact 25 jaar terug, een volwaardig Verbond van Tuinaannemers opgericht te Kortrijk binnen de koepel van AVBS. Via de groenfederatie AVBS is Sint-Fiacre ook vertegenwoordigd in het Paritair comité Parken en Tuinen.

Ik wil hier vandaag hulde brengen aan Chris Botterman, voorzitter van het Paritair comité Parken en Tuinen, maar ook aan Jozef Descamps zaliger, die jaren als bestuurslid of lid van Sint-Fiacre met AVBS en Boerenbond de

collectieve arbeidsovereenkomsten verdedigde. Dit zijn geen eenvoudige gesprekken. Een geslaagd voorbeeld van belangenverdediging is de recente BTW-verlaging. Vele jaren werd vanuit Sint-Fiacre sterk aangedrongen bij Vlaamse en federale politici om de 21 % BTW op levering van planten bij groenaanleg te verlagen naar 6 %. Zoals we weten, is dit sedert 1 april dit jaar een verworvenheid. Via het secretariaat van Sint-Fiacre en via de consultants van AVBS kunnen onze leden steun vinden bij juridische conflicten en technische-administratieve problemen. Deze vormen van dienstbetoon zijn met de jaren sterk uitgebouwd. Andere actuele knelpunten in ons vak zijn onder andere: de vestingsproblematiek, de milieuvergunningen, het negatieve bedrijfsimago, de oneerlijke concurrentie door de sociale economie, het tekort aan vakbekwame arbeidskrachten, en dit zijn slechts enkele van onze werkpunten.

2. Vormingsaanbod:

Een tweede basisopdracht van onze vereniging is de vorming. Het is belangrijk dat onze leden zich levenslang bijscholen, nieuwe technieken, materialen en trends opvolgen. Het behalen van uw fytolicensie of van uw vakbekwaamheid inzake rijbewijs CE zijn daar mooie voorbeelden van. Het is onze taak om de kennisoverdracht te stimuleren.

- Tuinbouwonderwijs

Het tuinbouwonderwijs vormde altijd een belangrijke theoretische en praktische basis voor de vorming van professionele hoveniers en telers. Reeds vanaf 1862 werden er in het Kortrijkse tuinbouwopleidingen gegeven. Deze vakcursussen evolueerden tot de Stedelijke tuinbouwschool van Kortrijk, officieel opgestart in 1943. Ook tuinarchitectuur kreeg toen al aandacht en was opgenomen in het vormingsprogramma. In deze educatieve ontwikkeling was onze beroepsvereniging steeds actief betrokken en veel van onze bestuursleden en leden waren in die tijd ook adviseur, bestuurslid of gastdocent in de lokale tuinbouwschool. De stedelijke tuinbouwschool evolueerde verder tot een belangrijke Provinciale tuinbouwschool. Het P.T.I. is heden een begrip in onze tuinbouwmiddens. Nog steeds wordt onze vakvereniging betrokken in deze professionele vorming, hetzij voor de aanduiding van stageplaatsen alsook in diverse examenjury's. Het zoeken en vormen van vakbekwaam personeel is ook een kerntaak en opdracht voor vandaag en morgen.

- Naschoolse vorming

Onze maatschappij Sint-Fiacre werkt meer en meer samen met het P.T.I. op vlak van naschoolse vorming. Op jaarbasis biedt Sint-Fiacre zijn leden tussen de 12 à 15 eigen vormingsmomenten aan onder de vorm van kritische lezingen, voordrachten, demo's, cursussen, bedrijfs- en tuinbezoeken en ook studiereizen in binnen- en buitenland. Daarbij is het PTI een belangrijke partner.

- Kennis bundelen door samen te werken

Een tuinaannemer en een sierteler moeten enorm veel vaardigheden combineren, bijna te veel voor 1 persoon of 1 bedrijf. Soms is men daarbij te weinig manager/boekhouder en te veel teler of techniker. De kennis is dus soms te eenzijdig. De cijfers op de website van VLAM tonen ook aan dat er in

Vlaanderen heel veel, misschien te veel, kleine bedrijven in onze sector actief zijn. Daarbij ligt soms te veel de nadruk op groenonderhoud, niet op de aanleg. Moeten kleine bedrijven niet overwegen om te fusioneren met collega's teneinde multifunctionele, financieel en organisatorisch sterkere bedrijven uit te bouwen? Dit kan de kennisoverdracht enkel bevorderen. Specialisatie is dan ook een goede keuzemogelijkheid. Stilaan zien we echter ook dat sterke buitenlandse bedrijven de Vlaamse markt veroveren voor groenaanleg en – onderhoud en de distributie van plantenmateriaal. Dit moeten we voorkomen. Ook de kleine sierteeltbedrijven hebben het moeilijk en een fusie of schaalvergroting biedt hier soms een oplossing.

- Vasthouden aan de tuinbouwroots

Heel wat tuinaannemer specialiseerden zich en focussen heden op de aanleg van constructies en verhardingen. Het is meestal ook meer winstgevend dan zuiver plant-, snoei- en maaiwerk. De gemiddelde oppervlakte van de Vlaamse tuin wordt kleiner en kleiner. De gezinnen hebben steeds minder tuinbouwkennis en hebben ook weinig tijd of goesting om in de tuin te werken. Als beroepsvereniging ondersteunen we de leden om vast te houden aan hun historische tuinbouwroots. De missie van een tuinaannemer en tuinarchitect is hier om planten, in al zijn vormen, te promoten. En er is veel keuze in plantensoorten, vormen en maten. Overall kan je als tuinaannemer of tuinarchitect de juiste planten adviseren, promoten en verwerken in uw groenprojecten. Planten, en niet de verhardingen, bepalen de sfeer en de natuur van een groenzone. Dit veronderstelt uiteraard een goede natuur- en plantenkennis, en die is veelal te minimaal! Daar moeten we aan werken. Ons jaarlijks vormingsprogramma hecht dan ook heel veel belang aan die plantenkennis en de ecologische en natuurlijke processen in tuin en landschap. In de hedendaagse politieke strijd om de klimaatverbetering en de verlaging van de CO²-uitstoot moet de overheid beseffen dat meer privaat en openbaar groen helpen om de internationale klimaatnormen te halen. Hier kan de tuinaannemer en de plantenteler professioneel aan meewerken.

- Openbaar groen als takenpakket

Dames en heren, recent nog hoorde ik de opmerking dat gemeentelijke groendiensten grote concurrenten zijn van de tuinaannemers. Dit is een droevige opmerking. Ikzelf kan getuigen dat enorm veel openbaar groen heden toevertrouwd is aan tuinaannemers. Groendiensten hebben de tuinaannemers broodnodig bij de aanleg en het beheer van de publieke groene ruimten. We moeten elkaar nog meer beschouwen als bondgenoten, als partners. Vooral bij de aanleg van openbaar groen heeft de tuinaannemer een specifieke ervaring. De term 'green cities' verwijst naar het belang van openbaar groen voor het leefklimaat in onze steden.

Beste aanwezigen, besef heel goed dat openbaar groen in de toekomst meer en meer een kerntaak wordt van de tuinaannemer. Het areaal aan privaat groen zal niet zo snel stijgen en het openbaar groen en de aanleg en het onderhoud van het publiek domein in het algemeen biedt mooie toekomstperspectieven voor de tuinaannemer en tuinarchitect. Bepaalde leden hebben nog drempelvrees om te werken voor openbare besturen. Dit is zeker een foute attitude.

3. Samenwerking

In een tijdperk van onbegrensde media- en communicatietechnologie blijkt echt overleg soms zo moeilijk. Samenwerken bevorderen is dan ook onze derde basisopdracht. Decennia lang bestond er een actief Vlaams 'Overlegcomité tuinaanleg'. Op vandaag is dit comité al een tijdje niet meer actief. De 2 bestaande koepelorganisaties voor tuinaanleg, namelijk BFG enerzijds en AVBS met het Verbond tuinaannemers anderzijds, kwamen destijds regelmatig samen om de prangende knelpunten binnen de sector te bespreken. Ook Sint-Fiacre was actief betrokken bij dit overleg. Dit was nuttig om de collegialiteit onder de beroepsverenigingen aan te scherpen. Sint-Fiacre roept andermaal op om dit comité, op een of andere wijze, nieuw leven in te blazen. Slechts door overleg en samenwerking kunnen we onze mooie groensector een geloofwaardig en sterk gelaat geven bij de onderhandelingen en bij de dossiervorming.

Ik heb er al op gewezen dat aannemers en telers ook nauwer kunnen samenwerken. Maar voor veel items staan ook de openbare groendiensten klaar om samen te werken met de private tuinaannemers, tuinarchitecten, telers en beroepsverenigingen.

Heden stellen we echter vast dat heel wat tuinaannemers nog steeds geen lid zijn van een vakvereniging. Dat is jammer, maar een verplichting opleggen is moeilijk. Sint-Fiacre is voorstander om via de jaarlijkse beroepsbijdrage aan VLAM automatisch een korting op het lidgeld te voorzien. Zo wordt samenwerking onder collega's gestimuleerd.

[Slotwoord]

Tot slot nog het volgende:

De tuinaannemer van de 21ste eeuw staat voor heel wat uitdagingen. Als hedendaagse groenmanager moet iedereen vooruit zien en nieuwe vaardigheden ontwikkelen, liefst in overleg met collega's uit de private en openbare sector. Beroepsverenigingen, zoals Sint-Fiacre, bieden een goed forum om uw bedrijf en de sector verder uit te bouwen. 130 jaar was groen een succesverhaal voor onze vereniging. Ook vandaag nog is groen een belangrijk maatschappelijk item. De hedendaagse publieke aandacht voor klimaat, natuur en groen is ongetwijfeld positief voor de toekomst van ons vak. Beste collega's, in tijden van e-mailen, internetten, twitteren en facebooken is een vakvereniging als Sint-Fiacre niet te vervangen door de technieken van de digitale media omdat de kracht van onze maatschappij en ons samen zijn ligt in het directe contact tussen vakgenoten. Samen vormen we een denktank met sprankelende ideeën en ervaringen die we aan elkaar doorgeven. Daarom is het zinvol en zelfs een noodzaak om een vakvereniging staande te houden. Door permanente evaluatie past Sint-Fiacre zich aan aan de nieuwe tendensen in de sector. Reeds 130 jaar is dit de basismissie of basisopdracht van onze beroepsvereniging. Dit doel kunnen we enkel bereiken met uw actieve medewerking en door onderlinge samenwerking.

Dank voor uw aandacht.

Sint-Fiacre West-Vlaamse beroepsvereniging voor sierteelt en groenvoorziening
Kappaertstraat E/1 – 8550 Zwevegem - tel & fax 056/77.89.44 - e.mail: vandromme.dirk@telenet.be - www.sint-fiacre.be